

BIDT AF AFGHANISTAN AFGHANISTAN LEVERER IKKE MANGE GODE NYHEDER, MEN DE ER DER

AF HARALD JEPSEN

Harald Jepsen er netop vendt hjem efter et år som valgråd giver og oplevede på tæt hold, hvordan den afghanske valgkommission stod fast trods pres fra præsidenten.

På vej hjem på ferie i september 2011 faldt jeg i flyet fra Kabul i snak med et ældre amerikansk ægtepar, hvis store kærlighed til Afghanistan gjorde indtryk. De havde tilsammen tilbragt mere end tyve år med udviklingsarbejde og undervisning siden deres første besøg i landet i 1973 og havde netop sagt farvel til deres søn og svigerdatter, som begge fortsat arbejdede i landet, og deres nye barnebarn. Deres hengivenhed til afghanerne og deres land var ikke en naiv betagelse. De var ikke blinde for alle problemerne, korrupsionen og uligheden.

Det slog mig dér i flyet, at jeg var ved at blive smittet med samme betagelse. Og det på trods af følelsen af at leve og arbejde i en osteklokke på grund af de mange sikkerhedsforanstaltninger og begrænsninger i vores bevægelsesfrihed. Det er især det gode samarbejde med den uafhængige valgkom-

missions visionære ledelse og den unikke mulighed for en tid at have min daglige gang i det afghanske parlament og dér møde afghanere på lige fod, jeg kan takke for det.

På det tidspunkt havde jeg opholdt mig otte måneder i Afghanistan, udsendt af IHB til EU-delegationen i Kabul som valgråd giver, og jeg havde netop forlænget min kontrakt som donorkoordinator for den internationale udviklingsstøtte til den afghanske valgkommission, hvor jeg også skulle dække den politiske situation og debatterne i det afghanske parlament. Det gav god mening at sætte en valgmand som mig til det, for den politiske dagsorden var helt domineret af efterspillet efter det omstridte parlamentsvalg i 2010.

Sommeren 2011 havde jeg derfor travlt med at opbygge mit eget netværk af kontakter i parlamentet og i de forskellige politiske fraktioner. Jeg blev efterhånden en del af den faste gruppe af journalister og observatører, som fulgte debatterne i parlamentets underhus og hang ud med politikerne, som det viste sig let at komme ind på livet af. Selv

på tværs af sprogbarrierer var mange ivrige efter at dele deres analyse af den politiske situation med mig eller udfritte mig om EU's holdning til dette og hint. Jeg opbyggede især et godt forhold til parlamentets viceformand, Pashtun, og til dets øverste embedsmand, Gran, som begge talte engelsk efter mange år i udlandet.

Forsøg på manipulation

Den politiske situation tilspidsedes gradvist hen over sommeren. Det skyldtes bl.a., at præsident Karzai havde oprettet et særligt valgtribunal under Højesteret. Tribunalen skulle lave en ny optælling af stemmerne fra parlamentsvalget i 2010, men havde ingen lovhjemmel og blev kritiseret fra alle sider, undtagen fra præsidentens lejr. Tribunalen var et klart forsøg på at omstøde det valgresultat, vælgerne og valgkommissionen var kommet frem til, og gøre parlamentets underhus mere medgørligt. Især handlede det om at få flere etniske pastunere – præsidentens stammefrønder og den numerisk set største afghanske folkegruppe – repræsenteret. Præsidentens skridt kom, fordi valgkommissionen under valget i 2010 for første gang

Foto: Privat

HARALD JEPSEN

Harald Jepsen (født 1963) var udsendt som valgrådgiver ved EU's delegation i Afghanistan fra januar 2011 til januar 2012. Han er uddannet cand.mag. i slaviske sprog og har siden optagelsen i IHB i 1997 arbejdet som valgexpert for OSCE/ODIHR og EU i hen ved 20 lande. Han var i perioden 2001-3 udsendt for IHB som politisk officer ved OSCE's mission i Tadsjikistan.

for alvor skred ind over for den massive valgsvindl og annullerede flere end én million stemmer. Valgsvindlen havde geografisk og etnisk slagside, og valgkommissionens afgørelse ramte pastunerne mest. Da valgkommissionen stod fast, valgte præsidenten at omgå den og oprette valgtribunalet.

Valgtribunalet tog nu fra provins til provins og genoptalte stemmerne. Hvordan det foregik, står hen i det uviste, fordi både FN, det øvrige internationale samfund, den uafhængige valgkommission og de hjemlige civilsamfundsobservatører alle bojkottede tribunalets arbejde. Rygterne sagde, at processen var totalt uigennemskuelig og præget af korrupsion og svindel. Det var påfaldende, at tribunalet ikke frigav noget delresultat, når en provins var optalt, og det øgede fornemmelsen af aftalt spil. I slutningen af maj forlød det endelig, at alle de 34 provinser var optalt. Men resultatet lod stadig vente på sig, og rygterne svirrede. Snart forlød det, at 90 af de 249 folkevalgte, snart 65, snart 50 ville miste deres sæde. Der var tale om opsendte prøveballoner fra præsidentpaladset for at teste parlamentariskernes smertegrænse, og det havde sin virkning.

Konflikten spidser til

Parlamentet reagerede ved at udtrykke mistillid til tribunalets juridiske faddere, Højesterets præsident og den offentlige anklager, og en forfatningsmæssig krise var under opsejling. I juni tog Underhuset den usædvanlige beslutning ikke at gå på sommerferie. Det øgede presset på præsidenten og forhindrede ham i at kuppe parlamentet, mens det var på ferie. Intense forhandlinger fulgte nu, og snart stod det klart, at præsidenten og hans rådgivere havde fået kolde fødder. Men kunne de fortryde oprettelsen af tribunalet, uden at Karzai tabte ansigt?

Det kunne de, og løsningen kom fra en lidt uventet kant, nemlig fra ledelsen af den

uafhængige valgkommission, som gennem hele foråret havde været under et enormt pres. Kommissionen lagde sin løsning på bordet, netop som tribunalet langt om længe offentliggjorde resultatet af omtællingen af stemmerne. Resultatet betød, at 56 parlamentsmedlemmer – næsten en fjerdedel af alle folkevalgte – stod til at miste deres plads. Alles øjne var nu rettet mod valgkommissionen: Ville den føre tribunalets afgørelse ud i livet?

Det ville den ikke. Kommissionsformand Manawi gik i stedet til Karzai og tilbød at genoptage 16 klagesager, som en midlertidig og nu opløst valgklagekommission i sin tid havde afsagt. Hvis dens afgørelser blev fulgt, ville 16 valgte parlamentsmedlemmer blive diskvalificeret for valgfusk. Men valgkommissionen havde i første omgang blot taget afgørelsen til efterretning. Nu tilbød den at realitetsbehandle sagerne for på den måde at begrænse de konkrete skader af tribunalets virke og frem for alt for at undgå at skabe præcedens for, at valgkommissionens afgørelser kan underkendes.

Præsident Karzai og hans rådgivere gik med på Manawis forslag og opløste kort efter valgtribunalet og gav valgkommissionen juridisk frie hænder til at annoncere det endelige valgresultat. Efter tre uger meddelte valgkommissionen, at den i syv af de 16 klagesager fandt så klare beviser for svindel, at syv siddende parlamentarikere skulle erstattes. I første omgang vakte beslutningen opstandelse og heftig kritik i parlamentet. Men da følelserne havde lagt sig, kunne mange parlamentarikere godt se det fornuftige i at få bilagt striden og komme videre. Skaden var trods alt begrænset. Oppositionen udeblev fra parlamentet i en måneds tid i sympati med deres syv udstødte kolleger, men medlemmerne sivede langsomt tilbage, og i begyndelsen af oktober – mere end et år efter valget – kunne den normale demokratiske

lovgivningsproces endelig komme i gang. Også det internationale samfund accepterede afgørelsen. Heltene i historien er for mig at se valgkommissionen og dens fremsynede ledelse. Derfor er jeg glad for at have bidraget til at sikre kommissionen donormidler til at forberede de næste valg i 2014 og 15. Håbet er nu, at der kan skabes bred politisk opbakning til en valgreform, så Afghanistan får et valgsystem, der fremmer dannelsen af politiske partier og giver større disciplin i parlamentet. Det er vigtigt for magtbalancen, især når så meget magt er koncentreret i præsidentembedet.

Foto: Scanpix

VALG I AFGHANISTAN

Alle afghanske valg siden 2001 har været præget af uregelmæssigheder og sikkerhedsproblemer. Ved valget i 2010 gjorde landets uafhængige valgkommission for første gang en ihærdig indsats imod den omfattende valgsvindl. Mere end 25 procent af stemmerne blev erklæret ugyldige og flere end 30 kandidater diskvalificeret for snyd. Næste præsidentvalg i 2014 finder sted samtidig med, at de internationale kamptropper trækkes ud og overdrager ansvaret for landets sikkerhed til det afghanske politi og militær. Forfatningen forhindrer principielt præsident Karzai i at genopstille, men det er endnu uvist, om han vil rette sig efter det.

MENINGSMODIG DANSKER

HANNA ZIADEH MODTOG IHB-FORENINGENS PRIS

“Jeg er stolt af og glad for anerkendelsen, både som meningsmodig og som dansker.” Sådan lød det fra Melleløstforsker og menneskerettighedsforkæmper Hanna Ziadeh, da han blev kåret som årets “Meningsmodige Dansker” ved IHB-foreningens generalforsamling 3. februar i Roskilde.

Hanna Ziadeh, der er opvokset i Beirut, har siden 2006 været tilknyttet Institut for Menneskerettigheder, og han fik prisen for sit brændende engagement for demokrati og menneskerettigheder i Melleløsten og for sin formidling, der ofte er kontroversiel i vide kredse. Det er tredje gang, at prisen på 5.000 kr. uddeles. Hidtil har donoren været anonym, men i år blev det afsløret,

at manden bag prisen er IHB-foreningens tidligere formand, Tom Høyem. Godt 30 medlemmer af IHB-foreningen havde fundet vej til generalforsamlingen, der bl.a. også bød på taler af Helle Degn. Hun stod som udviklingsminister i 1993-94 bag oprettelsen af IHB og blev ved generalforsamlingen udnævnt til det første æresmedlem af IHB-foreningen.

De fremmødte drøftede kort, om foreningen skal skifte navn, nu hvor IHB har taget navneforandring til FSB. Den beslutning blev overladt til bestyrelsen, hvor Karin Bergquist blev valgt som nyt medlem efter Svend Petersen, der ikke genopstillede. ■

ANKERET LETTER

I en række turbulente IHB-år med navneskifte, udlicitering af administrationen, ny struktur i Udenrigsministeriet og meget, meget mere har IHB, nu FSB, haft et fast og solidt anker i Udenrigsministeriet: minister-råd Hanne B. Elmelund Gam. Men nu er det snart slut, for hun har valgt at gå på efterløn.

Hanne B. Elmelund Gam kom til Danida i oktober 1990 som Udenrigsministeriets første indenhus uddannelsesmedarbejder og fik ansvaret for at opbygge Danidas kompetenceudvikling og for at udvikle AC-grunduddannelsen og de første in-house førleder- og lederkurser. Hendes lange IHB-karriere startede helt tilbage i 2003, hvor hun kom til kontoret for Humanitær bistand og NGO-samarbejde og bl.a. fik ansvaret for koordinationen af IHB og for minerydning.

Begge arbejdsområder tog hun med sig til det nye Center for Global Sikkerhed og Sikkerhedspolitisk Kontor, da Udenrigsministeriet i 2009 fik ny struktur.

“Vemodigt er det at sige farvel til IHB/FSB, der har fyldt så meget i mit arbejdsliv, men jeg er stolt over, at IHB'erne/FSB'erne har sat Danmark på verdenskortet i områder, hvor kriser og konflikter har hærget, og at de har været med til at præge udviklingen i de internationale krisestyringsmissioner gennem de seneste otte år. Danmark er i de multilaterale fora, som EU og OSCE, kendt for at sende kvalificerede, trænedede og motiverede eksperter af sted. Jeg overlader trygt arbejdet med FSB til yngre kolleger og til NIRAS og siger stor tak til alle involverede og samarbejdspartnere for et fantastisk inspirerende samarbejde gennem de mange år,” siger 62-årige Hanne B. Elmelund Gam, der har sidste dag på kontoret lige efter påske på et tidspunkt, hvor den nye FSB-struktur er sat på skinner. ■

NAVNESKIFTE PÅ PLADS

Tirsdag den 3. januar i år blev det officielt: En pressemeddelelse fra Udenrigsministeriet oplyste, at Danmarks Internationale Humanitære Beredskab, IHB, skifter navn og bliver til Freds- og Stabiliseringsberedskabet, FSB.

Hermed er formalia i forbindelse med navneskiftet på plads, som det også fremgår af

dette nyhedsbrev, der har taget navneforandring til FSBnyt. Som nævnt flere gange får navneskiftet ikke i sig selv nogen praktiske konsekvenser for beredskabets virke eller for dets medlemmer, og beredskabet vil også fremover sortere under Udenrigsministeriets Sikkerhedspolitiske kontor, der fra august i øvrigt forstærkes i forhold til

arbejdet med stabiliseringsindsatser og samtænkning.

Også i NIRAS er navneskiftet effektueret: Ny e-mail-adresse er fsb-niras@niras.dk, mens hjemmesiden kan findes på <https://fsb-roster.niras.dk> ■

MEDDELELSER

Udsendelser

Der blev i december udsendt en FSB'er til EUPOL's politimission i *Palæstina*, EU COPPS, og i februar to FSB'ere til EUMM, EU's Monitoreringsmission i *Georgien*, og endnu en følger i midten af marts. Der blev i februar også udsendt en FSB'er til EU's CPCC Technical Assessment Mission i *Sydsudan* og i marts en til EU Integrated Border Management Mission i *Libyen*. Der er fortsat to FSB'ere i *Afghanistan* og ligeledes to i *Irak*.

Der er fem FSB'ere med EULEX-missionen i *Kosovo* og seks FSB'ere i Temporary International Presence in the City of Hebron (TIPH). Der er fortsat en FSB'er i *Bruxelles* for at arbejde med missioner under EU's Fælles Sikkerheds- og Forsvarspolitik (ESDP) og en

FSB'er udsendt som beskyttelsesofficer ved *UNRWA*, United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East.

Valgobservationer

OSCE-valgmissioner

Kasakhstan: To langtidsobservatører (lto'er) og ti korttidsobservatører (kto'er) til parlamentsvalget 15. januar.

Rusland: To lto'er og fire kto'er til præsidentvalget 4. marts.

EU-valgmissioner

Senegal: En lto og en kto til præsidentvalget 26. februar.

Kurser

Der er sendt en FSB'er på hvert af følgende kurser: Pre-Deployment Training Course on

the Border Assessment Mission to Libya i Bruxelles, LTO Training Course i Berlin, Security Sector Reform Course på Folke Bernadotte Academy i Stockholm og på ESDC Core Course on SSR i Staatschlauning i Østrig.

42 nye FSB'ere

Der var mere end 100 ansøgere i optagelsesrunden for nye FSB'ere december 2011-januar 2012. Heraf blev 42 optaget. Nogle som valgobservatører, der ikke bare opfylder de gængse krav for valgobservatører, men også taler fransk, spansk, portugisisk eller russisk flydende. Andre dækker de efterspurgte fagområder inden for civil krisestyring. Næste optagelsesrunde finder sted i juni/juli.